

Bedömningsgrunder vid säkerhetsprövningsintervju

Vid säkerhetsprövning av en person ska den som genomför säkerhetsprövningen bedöma om personen är tillräckligt lojal och pålitlig för att kunna användas i de arbetsuppgifter mot vilken personen säkerhetsprövas.

Säkerhetsprövningen är ingen rättslig prövning av det som inträffat utan en bedömning av vad som kan komma att ske med anledning av vad som framkommit vid säkerhetsprövningen.

Följande faktorer bör beaktas när det framkommit uppgifter som skulle kunna vara belastande vid en säkerhetsprövning:

- Vilken betydelse har händelsen för den aktuella befattningen?
- Är det fråga om enstaka eller upprepade händelser?
- Hur länge sedan är det händelsen inträffade?
- Hur gammal var personen då händelsen skedde?
- Vilken påföljd fick händelsen?
- Vilka omständigheter rådde då händelsen inträffade?
- Kan personen antas vara sårbar med anledning av händelsen?
- Vilken säkerhetshotbild kan antas föreligga mot personen?

Det är omöjligt att ge riktlinjer för alla eventuella uppgifter om händelser som kan framkomma vid en intervju. Nedan ges några råd och Säkerhetsenheten vid Sjöfartsverket är behjälplig vid funderingar eller andra oklarheter.

Vilken betydelse har händelsen för den aktuella befattningen?

Exempelvis kan en dom i rattfylleri diskvalificera en person för kommande arbetsuppgifter för en befattning där man ska framföra fordon. Dock får man inte låsa sig vid alkohol endast i samband med bilkörning. Ett rattfylleri innebär i säkerhetsprövningssammanhang att individen kan ha alkoholproblem. Erfarenhetsmässigt händer det att personer med alkoholproblem även slarvar med sekretessbelagda uppgifter. Oftast följer ett sämre omdöme och en livsföring i övrigt som kan bli riskfylld.

Misshandel, stöld eller olämpliga personkontakter är andra exempel på händelser vilka alla analyseras utifrån förmågan att hantera sekretessbelagda uppgifter. Varje enskilt fall kommer därför att värderas utifrån om en belastning eller händelsen kan vara förenlig med deltagande i verksamheten vid Sjöfartsverket.

Är det fråga om enstaka eller upprepade händelser?

I säkerhetsprövningssammanhang kan en enstaka händelse betyda att det var den gången man blev uppmärksamrad eller lagförd. Man kan ha en riskfylld livsföring även om man inte har delgivits misstanke om brott eller varit föremål för lagföring på grund av brott en enda gång. Man ska klarlägga om den händelse som framkommit var en engångsföreteelse och om personen lämnat de negativa aktiviteterna bakom sig alternativt brutit med de olämpliga kontakterna. Upprepade händelser är ett observandum och bör bedömas mycket kritiskt. Det finns de som säger att de hade otur, att de var på fel plats vid fel tillfälle, att de räknade fel på tiden då de körde alkoholpåverkade efter en fest och att det inte var meningen.

Om det rör sig om flera händelser kan det tyda på att personen har ett riskfyllt leverne, att denne inte fäster stor vikt vid lag och annan regelefterlevnad, att individen är slarvig eller inte bryr sig om konsekvenserna av sina handlingar. Oavsett orsak är det viktigt att reflektera kring hur en sådan individ skulle förhålla sig till den ganska omfattande regelefterlevnad som en säkerhetsklassad befattning kräver.

Hur länge sedan är det händelsen inträffade?

Av betydelse är om händelsen inträffade för flera år sedan jämfört med för några månader eller ett år sedan. Man måste klarlägga om personen dragit lärdom av det inträffade eller om denne kan tänkas upprepa händelsen. Om händelsen inträffat nära i tiden, då personen redan varit på väg in i verksamheten eller då denne sökt tjänsten, kan personen antas ha svårigheter att hålla sig till regler även i framtiden. Det viktiga är att bilda sig en uppfattning om hur troligt det är att personen inte har en livsföring eller beteende som är oförenlig med säkerhetsskyddslagens intentioner.

Hur gammal var personen då händelsen inträffade?

Åldern på personen vid tillfället för händelsen har betydelse. Här bedöms om ungdomligt oförstånd spelat roll eller om personen var så gammal att han eller hon borde ha förstått konsekvenserna av sitt handlande. Med detta menas inte att man alltid ska överse med händelser som en ung person gjort sig skyldig till men man bör noggrant bedöma om personen sedan dess har mognat och förstår allvaret i händelsen eller inte.

Vilken konsekvens fick händelsen?

Orsakade händelsen ekonomiska konsekvenser? Blev personen dömd? Blev andra individer påverkade eller skadade av händelsen? Hur ser individen idag på de eventuella konsekvenserna? Anser individen att konsekvensen var orättvis, för hård eller har individen förståelse för de konsekvenser som eventuellt följde? Om påföljden blev samhällstjänst eller fängelse, vilka relationer har personen utvecklat under den tiden? Har personen berättat för sin omgivning om eventuella påföljder eller är det en hemlighet? Man bör beakta sårbarheten så snart en individ har något som han eller hon försöker dölja för sin omgivning. En person som försöker hemlighålla något är alltid i riskzonen att kunna pressas till icke önskvärda handlingar i utbyte mot att hemligheten inte avslöjas. Om en person vid intervju berättar om något som denne är rädd för ska komma till allmän kännedom (blivit dömd, gjort något mycket dumt som denne ångrar, har någon i sin närhet som gjort något allvarligt) bör man diskutera risken och sårbarheten som denne utsätter sig för genom fortsatta hemlighållandet.

Vilka omständigheter rådde då händelsen inträffade?

Det är viktigt att beakta vilken livssituation personen befann sig i vid tiden för händelsen. Om det tyder på att den livssituation som rådde vid tiden för händelsen har lämnats och individen idag har en helt annan livssituation, kan det ge en positivare bedömning av risk för upprepning än om individen har ungefär samma livsbetingelser idag som då händelsen inträffade. Bedöm alltså om det fanns omgivande faktorer som exempelvis (väldigt) dålig ekonomi, skilsmässa, dödsfall eller liknande som kan tänkas vara en del av förklaringen till att händelsen inträffade och fick ett så negativt förlopp och om dessa faktorer idag är borta. Det kan i sammanhanget ha betydelse om det förelåg starkt gruppträck på en ung människa, om personen var utsatt för långvarig negativ behandling eller liknande.

Kan personen antas vara sårbar med anledning av händelsen?

Försök bedöma om personen på grund av vad som inträffat, eller på grund av sin tidigare livsföring kan vara sårbar och därför skulle kunna pressas till att utföra handlingar som inte är önskvärda exempelvis att lämna säkerhetskänslig information, att lämna ut koder, etc. Bedöm även om individen på grund av släktskap eller vänskap kan tänkas bli föremål för påtryckningar. Sårbarhet kan vara att personen vill dölja negativa händelser och då måste gå med på vissa saker. Det kan även vara att personen på grund av dålig självkänsla inte kan stå emot gruppträck eller att individen på grund av andra omständigheter är möjlig att påverka till att utföra handlingar som inte är acceptabla från säkerhetssynpunkt.

Vilken säkerhetshotbild kan antas föreligga mot personen med anledning av händelsen?

Det här är den sista bedömningsgrunden efter att man genomfört alla de övriga ovanstående bedömningarna. Kvarstår något att ta hänsyn till? Finns det en säkerhetshotbild mot personen som denne kan tänkas bära med sig vid anställning eller annat deltagande i Sjöfartsverkets verksamheter?